

Maa- ja metsätalousministeriölle

Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetuksesta Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston Suomen ohjelmasta 2021–2027 myönnettävästä tuesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston asetuksesta Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston Suomen ohjelmasta 2021–2027 myönnettävästä tuesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

Asetusta muutettaisiin säätämällä neljästä uudesta avustusmuodosta, joissa tuki myönnettäisiin kertakorvauksena: tuesta pieniin innovaatio- ja kehittämishankkeisiin, tuesta kalastuksen yritystoiminnan kokeilemiseen, tuesta kalastuksen yritystoiminnan käynnistämiseen sekä tuesta pieniin kunnostushankkeisiin. Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto pitää asetuksen esitystä kannatettavana. Asetuksen osalta asetuksen teksti tulisi olla rajattu täsmällisesti ja mahdollistaa myös kolmannen sektorin hankkeita.

Valtion tuesta hankkeille, kohdentaminen

Suomen ohjelman mukaan ”toimialan uudistumista tuetaan mahdollistamalla yleishyödyllisten kehittämishankkeiden lisäksi yritysten omien kehittämishankkeiden tukeminen. Tavallisten kehittämishankkeiden lisäksi yritykset voivat hyödyntää uutta innovaatio- ja koulutussetelimalia, jonka avulla ne voivat toteuttaa pienempiä kehitystoimia tai hankkia osaamista kevyemmällä hakumenettelyllä. Tässä, kuten koko asetuksessa tulisi termi ”yritys” korvata termillä ”oikeushenkilö”. Tämä mahdollistaisi myös yhdistyspohjaisille tai säätiömallilla toimiville toimijoille pääsyn tuen piiriin hankkeen toteuttajana. Nämä organisaatiot toteuttavat asetuksen mukaisissa hankkeissa koulutusta ja vesienkunnostushankkeita. Yleishyödyllisyys hankkeen osalta asetustekstissä on sinällään oikeaan osuva. Yhteiskunnallisia yrityksiä, joiden toimintaan kuuluu yleishyödyllisyys, ei kalatalous- tai ympäristöalalla ole. Yleishyödylliset hankkeet jäävät yhdistysten ja säätiöiden tehtäväksi ja hallinnoimiksi.

Suomen ohjelmassa yhdeksi alkutuotannon keskeiseksi haasteeksi on tunnistettu kalastajien ikääntyminen ja uusien kalastajien vähäinen määrä. Ohjelman mukaan ”uusien kalastajien tuloa alalle helpotetaan aloitustukijärjestelmällä.” Uusien kalastajien rekrytointi alalle on ollut haastavaa, ja yhtenä syynä tähän ovat yritystoiminnan kalliit alkuinvestoinnit. Kalastuksen kokeilutuella mahdollistettaisiin kalastuksesta kiinnostuneille yritystoiminnan kokeileminen ilman heti alussa tehtäviä investointeja. Edellä olevaa kohtaa tulisi tarkentaa siten, että asetuksessa mainittu aloitustukijärjestelmä koskisi myös oikeushenkilöitä tai ammattikalastajaa, joiden intressinä on hankkia välineistöä hoitokalastuskaluston tai vesistöjen kunnostukseen hankittavan, esimerkiksi paunettien, rysien tai niittokaluston hankintaan. Tukea voitaisiin näin osoittaa ammattikalastajille ja myös yhdistyksille tai yrityksille, joiden intresseissä on kehittää toimintaa, joka esimerkiksi kunnostushankkeiden kautta parantaa alueellisia kalakantoja. Kalakantojen parantaminen tukee jo sinällään ammattimaista kalastusta ja alan elinkeinoja.

Kertaluontoisen tuen suuruus

Edelleen Suomen ohjelman mukaan ”ympäristökunnostuksia ja kalakantojen tilaa parantavia hankkeita voidaan käynnistää osana ympäristöohjelmaa sekä pienempinä yksittäisinä hankkeina esimerkiksi liittyen kalojen lisääntymisalueiden kunnostuksiin tai uhanalaisten lajien suojeluun. Enintään 10 000 euron

kertakorvauksella voitaisiin tukea pieniä kalataloudellisia kunnostuksia, jotka helposti jäävät suurempia kohteita painottavien rahoitushakujen, kuten Nousu- ja Helmi-ohjelmien ulkopuolelle. Kalakantojen parantamiseen ja ympäristökunnostuksiin perustettavat hankkeet vaativat aina suunnittelun, toteutuksen ja seurannan. Esitetty 10 000 euron tuki on pieni, ja siitä osa kuluu jo hankkeen suunnitteluun. Hankkeet vaativat aina asiantuntijan suunnitteluun. Asiantuntijoita työskentelee Suomen Vesiensuojelun Keskusliittoon kuuluvista alueellisista vesiensuojeluyhdistyksistä, joissa on myös merkittävää kalataloudellista osaamista. Kalakantojen parantamiseen ja ympäristökunnostuksiin ei kannata lähteä, jos hankkeen tuloksia ei voida kohtuullisella varmuudella arvioida. Tämän päivän kustannustasoon nähden Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto esittää, että kalakantojen tilan parantamiseen ja ympäristökunnostuksiin ositettu kertakorvaus nostettaisiin enintään 40 000 euroon asetuksessa. Näin tuella olisi mahdollista tehdä esimerkiksi pieniä padonpurkuja, joita asetusluonnoksessa perusteluissa tarkoitetaan tuella tehtäväksi. Tuki on rajattu asetustekstissä 80 % hankkeen kustannuksista. Yleishyödyllisten hankkeiden osalta omarahoitusosuus voisi olla harkinnanvarainen. Näin tärkeitä yleishyödyllisiä hankkeita voidaan tehdä ilman omarahoitusta. Hankkeiden toteuttamisessa julkisen tuen osuus ja määrä on usein ratkaisevaa, että hankkeita saadaan suunniteltua ja toteutettua.

Helsingissä 25.3.2025

Hannu Moilanen

Toiminnanjohtaja